

Запорізький навчально-виховний комплекс "Барвінок"
Дошкільний підрозділ

Чумак Юлія Андріївна

Досвід роботи на тему :

"Розвиток зв'язного мовлення
через дидактичні ігри"

Ігри-один із засобів виховання і навчання дітей дошкільного віку.

Дидактичні ігри найпоширеніша форма реалізації освітніх завдань.

Актуальність досвіду

Актуальною проблемою дошкільної освіти є проблема розвитку зв'язного мовлення.

Мова-основний засіб спілкування, вона є основою навчання та виховання дітей. Важливим у роботі є формування зв'язного монологічного мовлення дітей, яке порівняно з діалогічним вимагає більш складних умінь. Якщо у дитини добре розвинене зв'язне мовлення вона чітко та ясно буду мислити , легко встановлювати контакт з оточуючими.

Важливим методом розвитку зв'язного мовлення є дидактична гра. Вона забезпечує сприятливі умови для розв'язання педагогічних завдань з урахуванням можливостей дітей дошкільного віку.

Дидактична гра , за вмілого керівництва з боку дорослих , здатна творити чудеса. Щоденно проводячи ігри з дітьми , ви переконаєтесь, що саме гра для них — найефективніший засіб навчання та виховання, коригування й розвитку мовлення, особистості в цілому.

Теоретичне обґрунтування

Особливості дидактичних ігор та їх впливу на розвиток дитини свого часу досліджували Є. Тихеева (ігри з дидактичною лялькою, іншими іграшками, з предметами побуту, природним матеріалом, ігри для мовленнєвого розвитку), Ф. Блехер (ігри для математичного розвитку), Л. Венгер (дидактичні ігри і вправи для сенсорного розвитку), А. Бондаренко (роль словесних дидактичних ігор у розвитку самостійності й активності мислення дитини).

Питання використання ігрових технологій висвітлено в працях багатьох учених. А.С. Макаренко писав: «У дитячому віці гра – це норма, і дитина повинна завжди гратись, навіть тоді, коли виконує серйозну справу...». Гра, на думку А.С. Макаренка, – багатофункціональний засіб виховної роботи. Вона дає змогу виховувати колективізм, творчу спрямованість особистості, свідому дисципліну, організованість, розвиває інтелектуальні здібності, естетичні почуття. Особливе місце належить грі в підготовці підростаючого покоління до праці.

Використання дидактичних ігор з метою виховання і навчання відбивалась в працях багатьох учених та в діяльності багатьох педагогів.

Ф.Фребель розробив систему дидактичних ігор, яка предстала собою основу виховно-освітньої роботи в дитячих садках.

М.Монтессорі стверджувала, що гра повинна бути навчальною, в іншому випадку це порожня гра, яка не впливає на розвиток дітей.

Є.І.Тихеева писала про новий підхід до дидактичних ігор, який співзвучний інтересам дітей, приносить їм радість, дозволяє проявляти активність та самостійність.

Дивлячись на велику значимість дидактичних ігор для розвитку дітей, саме дидактичні ігри стали темою моєї роботи.

Мета

- ▶ За допомогою дидактичних ігор збагачувати і закріплювати звуковимову слів, словниковий запас дошкільників.
- ▶ Розвивати зв'язне мовлення, словесну творчість, комунікативні навички, фантазію, допитливість.
- ▶ Спонукаати дітей висловлювати свої думки.
- ▶ Розширювати знання дітей про навколишній світ, прищеплювати любов до рідної мови, виховувати в дітей пізнавальні інтереси.
- ▶ Визначити роль та ефективність дидактичних ігор на заняттях

Завдання

- ▶ Створювати ігрові ситуації для використання дидактичних ігор.
- ▶ Забезпечити взаємозв'язок дидактичних ігор з іншими видами діяльності.
- ▶ Забезпечити чітку організацію:
формулювання мети гри, добирання дидактичного матеріалів, кількість гравців, планування часового чинника, підбиття підсумків.

СЛОВЕСНІ

3
ІГРАШКАМИ

ДИДАКТИЧНІ
ІГРИ

НАСТІЛЬНО-
ДРУКОВАНІ

Ігри
драматизації

Ігри-
конструювання

Види
дидактичних ігор

Сюжетно-рольові

Ігри-вправи

В дидактичній грі обов'язкова наявність захоплюючих завдань, рішення яких вимагають розумового зусилля, подолання труднощів

Кожна дидактична гра повинна давати вправи корисні для розумового розвитку дітей та їх виховання

ВИМОГИ ДО ГРИ

Гра повинна відповідати
відповідати можливостям
дітей

Дидактизм в грі повинен поєднувати з зацікавленістю, жестом, гумором

Під час проведення ігор різних типів із мовленнєвими завданнями вам допоможуть запропоновані правила , які були виведені , спираючись на методику О. Барташнікова:

пам'ятайте, саме що в дошкільний період мовлення дитини розвивається найінтенсивніше , а головне воно гнучке для подолання мовленнєвих вад.

Організуйте постійне , добре освітлене робоче місце. Акуратно і зручно розмістіть ігровий матеріал , приберіть зі столу зайві речі , вимкніть радіоприймач і телевізор, подивіться на годинник , щоб зорієнтуватися , скільки часу триватиме заняття-гра.

Не забувайте, що дитина тільки-но починає вчитися правильно розмовляти , і ваше завдання – допомогти їй у цьому.

Під час виконання ігрових завдань у неї (особливо на початкових етапах) можуть виникати труднощі . Не акцентуйте увагу на цьому, не дорікайте , коли в неї щось не виходить , якщо чогось вона не вміє. Не повторюйте за малюком неправильну вимову звуків. Розмовляйте з ним тільки правильно та своєчасно виправляйте.

Розвиток мовлення — одне з найважливіших педагогічних завдань у дошкільно-му віці. Працювати над ним повинні не лише вихователі, а й батьки.

Закріплення знань,
умінь, навичок

Розвиток
пізнавальних та
мовленнєвих
здібностей

Розвиток
розумових
здібностей

Функції
дидактичних ігор

Формування
цінних рис
особистості

Активізація
інтересу, уваги
дітей

Формування
взаємин між
дітьми в доступній
та привабливій
ігровій формі

Педагогічна мета дидактичних ігор полягає в сенсорному вихованні, мовленнєвому розвитку, ознайомленні дошкільників з навколишнім світом, формуванні у них елементарних математичних уявлень тощо.

Дидактична гра — гра, спрямована на формування у дитини потреби в знаннях, активного інтересу до того, що може стати їх новим джерелом, удосконалення пізнавальних умінь і навичок.

Використовують дидактичні ігри у навчанні та вихованні дітей усіх вікових груп за необхідності актуалізувати їхній досвід, повторити, уточнити, закріпити набуті знання і уявлення про природні явища, працю і побут людини. Вдаються до них і після спостережень, екскурсій, бесід та інших занять. Нерідко ігри з дидактичними матеріалами є основним засобом навчання і виховання, за допомогою яких вихователь готує дитину правильно сприймати об'єкти і явища навколишнього світу.

Як ігровий метод навчання дидактична гра постає у двох видах:

- 1) власне дидактична гра. Ґрунтується на автодидактизмі (самонавчанні) та самоорганізації дітей;
- 2) гра-заняття (гра-вправа). Провідна роль у ній належить вихователю, який є її організатором. Під час гри-заняття діти засвоюють доступні знання, у них виробляються необхідні вміння, удосконалюються психічні процеси (сприймання, уява, мислення, мовлення). Ефективне опанування знань і вмінь відбувається в практичній діяльності за активізації мимовільної уваги і запам'ятовування.

Дидактичні ігри на описування проводяться після того, як діти вже навчилися розповідати на заняттях. Однією з умов проведення дидактичної гри є жвавість, певний ритм, активна участь усіх дітей. Якщо ж діти не вміють розповідати про предмети, гра може загубити свої цінні якості. В дидактичних іграх на описування можна закріплювати вміння дітей описувати предмети або картинку досить повно, послідовно, за суттєвими ознаками. Це такі ігри: «Чарівний мішечок», «Відгадай хто це?», «Магазин іграшок», «Подорож по кімнаті» та ін.

- ▶ Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку сприяє формуванню у них розумових операцій - аналізу, синтезу, порівняння, розвитку пам'яті, уваги, уяви, мовлення, логічного мислення, креативності, самостійності мовлення. Саме у грі як найкраще розвиваються і розкриваються здібності кожної дитини.
- ▶ Дидактичні ігри, спрямовані на розвиток у дітей фонематичного слуху, передбачають завдання на виділення з тексту слова із заданим звуком, перших та останніх звуків у словах, інтонування певного звука у слові, добирання слова з названим звуком. Наприклад: "Почни слово... продовж слово", "Зберемо врожай", "Незвичайний супермаркет" тощо.
- ▶ Коли діти вже добре розрізняють і вимовляють звуки в словах, доцільно вводити поняття: голосні та приголосні звуки, звукова схема, зокрема під час ігор: "Допоможи тваринам знайти свою домівку", "Грибний дощик". Ці дії стають надійною основою для грамотного письма в подальшому.

➤ Ознайомлення малят з літерами варто починати з позначення голосних звуків, оскільки вони легко вимовляються. Крім того подальша вимова голосного з приголосним сприяє формуванню вміння читати склади. Формувати практичне уявлення про склад і кількість складів у слові допоможуть такі ігри як: "Плутанина", "Зачаровані хмаринки", "З квіточки на квіточку". Основне правило всіх варіантів ігор зі складами - читати склад швидко, правильно, без попереднього промовляння літер.

➤ Збагачення мовлення малят узагальнюваними словами, абстрактними поняттями, багатозначними словами, синонімами, антонімами, формування вміння класифікувати предмети за ознаками, властивостями здійснюється під час ігор: "Добери ознаку", "Скажи навпаки", "Букет чарівних квіточок".

➤ При формуванні у дітей уявлень про речення як одиницю мови важливо розвивати у них вміння правильно інтонувати різні типи речень (розповідні, питальні, окличні), складати прості поширені речення, чути і виділяти окремі слова з речень, складати речення за сюжетним зображенням та заданою кількістю слів.

Дидактичні ігри

«Допоможи тваринам знайти свою домівку»

- **Мета.** Закріплювати вміння дітей правильно називати іменники — назви тварин. Вправляти в умінні класифікувати тварин за ознакою «дикі — свійські». Розвивати зв'язне мовлення. Розширювати знання про голосні і приголосні звуки, їх схематичне зображення. Виховувати емпатію, бажання допомагати іншим.
- **Матеріал:** ігрове поле із зображеннями лісу і ферми, домівок тварин (нори, барлога, будки, конюшні тощо); картки із зображеннями диких і свійських тварин; звукові схеми назв тварин.
- **Хід гри:** Кожен гравець отримує по кілька карток із зображеннями тварин. Його завдання — правильно сказати назву тварини, розповісти про неї, знайти її домівку на ігровому полі, обґрунтувати свій вибір.
- **Ускладнення:** Старшим дошкільнятам можна пропонувати знайти звукову схему назви тварини за її домівкою і покласти картку зі схемою на відповідне місце ігрового поля.

«Склади речення»

- **Мета:** Вправляти дітей у складанні речень із заданою кількістю слів. Розвивати вміння складати різні за метою висловлювання речення. Вправляти у правильному інтонуванні та узгодженні слів.
- **Матеріал:** сюжетні малюнки, картки з цифрами, для позначення кількості слів у реченнях, пунктуаційними знаками, схемами речень.
- **Хід гри:** Кожен гравець отримує сюжетний малюнок. На столі лежать картки із повернутими донизу цифрами і пунктуаційними знаками. Гравці складають речення за своїм сюжетним малюнком. Кількість слів визначають, витягнувши цифру. За картою з пунктуаційним знаком визначають тип речення за метою висловлювання (розповідне, питальне, спонукальне).
- **Ускладнення:** Гравці мають скласти речення за своїм сюжетним малюнком відповідно до заданої схеми

● ○ REDMI NOTE 8 PRO
∞ AI QUAD CAMERA

● ○ REDMI NOTE 8 PRO
∞ AI QUAD CAMERA

Досягнення дітей

- У дітей підвищився інтерес до дидактичних ігор
- Розширилися уявлення про навколишнє середовище
- Збагатився і активізувався словник дітей
- Розвивалась пам'ять, мислення, увага, посидючість
- Діти навчилися висловлювати свою думку

Висновки

- Проводячи різні за змістом дидактичні ігри, я пересвідчилась, що обов'язковими атрибутами в ігровому процесі є навчальні та виховні завдання, чіткі правила і точна послідовність дій. Ігрові дії – основа дидактичної гри.
- Працюючи з дітьми, я пересвідчилась в тому, що дидактична гра не тільки розвиває мову в дітей, поповнює і активізує словник, що формує правильну звуковимову, розвиває зв'язне мовлення, вміння правильно висловлювати свої думки.
- Дидактична гра – прекрасний засіб навчання та розвитку, що використовується при засвоєнні будь-якого програмового матеріалу.

Список використаних джерел

1. Дошкільна педагогіка (<https://studfile.net/preview/16474225/page:47/>)
2. Бондаренко А.К. Дидактичні ігри в дитячому садку : Посібник для вихователя дитячого садка 2005
3. Визовання дітей у грі/ Сост. А.К.Бондаренко, А.І.Матусік 2003
4. Ляміна Г.М. Формування мовленнєвої діяльності // Дошкільне виховання -2005
5. Ушакова О.С. Робота з розвитку зв'язного мовлення // Дошкільне виховання -2004
6. Михайленко Н.Я. , Короткова Н.А. Як грати з дитиною -1990